

Innhold

Forord	5
---------------------	---

Kapittel I

Arbeidsretten som rettslig disiplin	15
1. Emne	15
a. Utgangspunkt.	15
b. Noen grunnbegreper	15
c. Noen emner i utkanten.	16
2. En del særtrekk	16
a. Juridiske og ikke-juridiske innslag	16
b. Den sosiale profil.	17
c. Samspillet mellom lov og tariffregler	18
3. Et par skillelinjer	18
a. Offentlig og privat arbeidsrett	18
b. Individuell og kollektiv arbeidsrett	19
4. Litt om begreper	20
a. Arbeidstakerbegrepet: Innledning og oversikt.	20
b. Personlig arbeidsplikt	21
c. Underordningsaspektet. Ansvar for arbeidsresultatet	22
d. Eiendomsrett til produksjonsutstyr m.v.	25
e. Hvordan har partene innrettet seg?	25
f. Oppsummering	27
g. Virksomhetsbegrepet	28

Kapittel II

Kilder og kilde spørsmål	30
1. Oversikt	30
a. Reguleringsformene.	30
b. Litt historikk	31
c. Litt om internasjonale regler	35
d. Særlig om forholdet til EØS-regulering	35
2. Arbeidsmiljøloven: Virkeområdet	36
a. Oversikt	36
b. Virksomhetsbegrepet	37
c. Sjøfart, fangst og fiske	38

d. Virksomhet på kontinentalsokkelen.	39
e. Jordbruk.	41
f. Luftfart.	41
g. Litt om lovvalg: Forholdet til fremmed rett.	42
h. Adgang til å fravike loven?	44
3. Særlig om offentlig tjeneste.	45
a. Litt historikk	45
b. Rettsstillingen nå.	46
c. Stillingsvern: Forholdet til tjenestemannsloven	46
d. Skolesektoren.	47

Kapittel III

Arbeidsavtalen.	49
1. Noen utgangspunkter.	49
a. Allment om arbeidsavtalen. Oversikt	49
b. Personlig habilitet	50
c. Form og innhold	50
d. Omgjøring og tilbakekall.	51
2. Valg mellom søkere	55
a. Utgangspunkt.	55
b. Prioritering og fortrinnsrett	56
c. Forbud mot forskjellsbehandling: Likestillingsloven	63
d. Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven	65
e. Litt om aldersdiskriminering	66
f. Forbud mot diskriminering ellers	67
g. Religiøst syn	68
h. Særlig om offentlig tjeneste.	69
3. Fast og midlertidig tilsetning	74
a. Innledning: Litt om begreper.	74
b. Litt historikk	76
c. Nærmere om arbeidsmiljøloven § 14-9.	78
d. Særlig om vikariater og vikarliknende forhold	84
e. Tjenestemannsloven § 3 med forskrifter	90
f. Skolesektoren.	91
g. Lengstetid og gjennomskjæring	92
h. Virkningene av ulovlig midlertidig tilsetning.	95

Kapittel IV

Allment om rett og plikt.	96
1. Innledning	96
a. Noen utgangspunkter.	96

b. Arbeidstakers stilling ved virksomhetsoverdragelse	97
c. Arbeidspliktens tariffrettslige side.	98
2. Den personlige arbeidsavtales faglige omfang	100
a. Utgangspunkt.	100
b. Noen typetilfeller.	103
c. Utvidelse av arbeidsplikten i ekstraordinære situasjoner .	107
d. Endringer ut over rammene	109
3. Biarbeid	110
a. Innledning og oversikt	110
b. Regelfestede yttergrenser.	111
c. Belastende arbeid.	112
d. Forholdet til lojalitetsplikten	113
e. Sanksjoner ved overtredelse	114
4. Rett til arbeidsresultatet.	114
a. Utgangspunkt.	114
b. Rett til oppfinnelser	115

Kapittel V

Styringsretten	117
1. Innledning	117
a. Begrep og begrunnelse	117
b. Utgangspunkt, grunnlag og ramme	118
c. Allment om grensene.	119
d. Plan for fremstillingen videre	121
2. Utviklingslinjer	121
a. Tiden før 1935	121
b. Hovedavtalen av 1935 og senere utvikling	122
3. Samarbeid og demokratisering	123
a. Tillitsmannsinstitusjonen.	123
b. Bedriftsdemokrati	123
c. Offentlig virksomhet	124
4. Noen styringsrettssituasjoner.	126
a. Arbeidets gang: Allment	126
b. Organisering og ledelse	126
c. Fordeling av arbeid	128
d. Kontrolltiltak	128
e. Opprettelse av stillinger. Inntak av arbeidstakere	133
f. Opprettholdelse av stillinger. Opphør av arbeidsforhold. .	134

Kapittel VI

Arbeidstakers troskapsplikt	136
1. Innledning	136
a. Hva menes med troskapsplikt?	136
b. Troskapskrav og sanksjonssystem	136
c. Grunnlag og ramme	137
2. De bærende hensyn bak troskapsplikten	138
a. Samarbeid og tillit	138
b. Disiplinære hensyn. Forretningsmessige hensyn	138
c. Identifikasjonshensynet	139
d. Motargumentene: Ytringsfrihet og handlefrihet ellers	139
3. Noen typetilfeller	139
a. Et forsøk på inndeling	139
b. Litt om arbeidsrettslig teori	140
c. Nærmere avgrensing av emnet	140
4. Troskapsplikt og ytringsfrihet	141
a. Problemstilling	141
b. Forretningshemmeligheter	141
c. Taushetsplikt	142
d. Lojalitetsplikt ellers: Noen utgangspunkter	143
e. Særlig om «varsling»	146
f. Mer om ytringslojalitet: Noen tilfeller fra praksis	148
5. Troskapsplikt og handlefrihet ellers	151
a. Noen typetilfeller	151
b. Økonomisk illojalitet	152
c. Virksomhet i konkurranse med arbeidsgiver	153

Kapittel VII

Arbeidslønn	160
1. Innledning	160
a. Kildespørsmål	160
b. Forholdet til uorganiserte arbeidstakere	160
c. Allmengjøring av tariffavtaler	164
2. Lønnssystemer	166
a. Innledning	166
b. Nærmere om typetilfellene. Valg av lønnssystem	166
3. Noen spørsmål omkring arbeid og lønn	167
a. Forbud mot forskjellsbehandling	167
b. Forholdet mellom arbeid og lønn	169
c. Lønn uten arbeid: Forhold på arbeidstakersiden	169
d. Bristende forutsetninger på arbeidsgiversiden	170

e. Arbeidsmiljøloven § 15-3 tiende ledd	170
f. Feriepenger	171
4. Oppgjør av lønn	172
a. Betalingsmåte, tid og sted	172
b. Korreksjonsspørsmål	172
c. Fradrag i lønn	176
5. Sikring av lønnskrav	179
a. Sikringsbehovet	179
b. Prioritet	180
c. Statsgaranti	181
d. Kreditorpågang på arbeidstakersiden	181
6. Bortfall av lønnskrav m.v.	181
a. Betaling og foreldelse	181
b. Særlig om feriepenger	182

Kapittel VIII

Arbeidervern og arbeidsmiljø	184
1. Innledning	184
a. Introduksjon	184
b. Arbeidsmiljøloven: Oversikt	184
2. Vernekravene	185
a. Noen utgangspunkter	185
b. Nærmere om § 4-1, jf. § 4-4 og § 4-5	185
c. Særlig om § 4-2 og § 4-3	186
3. Gjennomføring av vernearbeidet	190
a. Noen utgangspunkter	190
b. Plikter for arbeidsgiver	190
c. Plikter for arbeidstaker	193
d. Arbeidsmiljøutvalg (AMU)	197
e. Verneombud	199
f. Arbeidstilsynet	200
4. Straff	202
a. Innledning	202
b. Ansvar for arbeidsgiver m.v.	203
c. Ansvar for arbeidstaker	205
d. Ansvar for juridisk person (foretaksstraff)	206

Kapittel IX

Arbeidstid og ferie	208
1. Innledning	208
a. Utviklingslinjer	208
b. Oversikt over behandlingen videre	209
2. Noen legislative hensyn	209
a. Helse- og velferdshensyn	209
b. Produktivitetshensynet	209
c. Arbeidstidsregulering som markedsregulerende tiltak	210
3. Allment om regelverket	210
a. Virkeområdet	210
b. Preseptoriske og deklarasjonelle innslag	213
c. Dispensasjoner	215
4. Plassering av arbeidstid	216
a. Utgangspunkt	216
b. Arbeidstid innenfor rammene	217
c. Forholdet til styringsretten	217
d. Særlig om fleksibel arbeidstid	218
5. Lengde av arbeidstid	219
a. Utgangspunkt	219
b. Beregning av arbeidstid	219
c. Overtid	221
d. Plikt til å arbeide overtid	223
e. Rett til redusert arbeidstid. Merarbeid	225
6. Ferieordningen: Noen hovedtrekk	226
a. Allment	226
b. Lengde av ferie	227
c. Plassering	227
d. Ferieåret. Utsettelse av ferie	228

Kapittel X

Opphør av arbeidsforhold	229
1. Opphørsmåtene	229
a. Allment	229
b. Noen utgangspunkter ellers: Oversikt	229
2. Oppsigelse fra arbeidstakers side	230
a. Formkrav. Bevisspørsmål	230
b. Arbeidstaker må overholde sin oppsigelsestid	231
c. Tilbaketreden. Ugyldighet	231
3. Opphør på initiativ fra arbeidsgiver	234
a. Innledning og oversikt	234

b. Oppsigelsesfristene	235
c. Nærmere om grensen mellom avskjed og oppsigelse	236
4. Vilkårene for oppsigelse	237
a. Noen utgangspunkter.	237
b. Oppsigelse etter arbeidsmiljøloven: Prøvetid	238
c. Oppsigelsesvern ved svangerskap, og etter fødsel og adopsjon	242
d. Oppsigelsesvern ved sykdom	243
5. Allment om krav om saklig grunn	248
a. Utgangspunktet: Motivkontroll	248
b. Utgangspunkt i forholdene på oppsigelsestiden	249
c. Nærmere om utenforliggende grunner	250
d. Særlig om aldersgrenser	251
e. Ytterligere krav?	254
f. Kravet om tilstrekkelig saklig grunn	257
g. Saklighet og saksbehandling	258
h. Faktisk grunnlag	260
i. Saklighet og rimelighet	262
6. Oppsigelse pga. virksomhetens forhold.	263
a. Innledning	263
b. Særlig om «masseoppsigelser»	265
c. Opphør av virksomhet. Virksomhetsoverdragelse.	267
d. Utskiftning av arbeidstakere: Remplaseringsoppsigelse	276
e. Plikt til å vurdere andre løsninger enn oppsigelse.	278
f. Krav til saklig valg.	286
7. Opphør pga. arbeidstakers forhold	292
a. Subjektivt og objektivt mislighold.	292
b. Litt om forholdet mellom oppsigelse og avskjed	293
c. Gyldig grunn for fravær og ordrenekt m.v.	295
d. Arbeidsgivers «medvirkning». Særlig om undersøkelsesplikt	297
e. Arbeidstakers eget forhold.	299
f. Andre momenter ved vurderingen.	301
8. Forhandlinger og søksmål	303
a. Litt historikk	303
b. Forhandlingsordningen	303
c. Søksmål	304
9. Rett til å stå i stilling	307
a. Rettslig utgangspunkt	307
b. Nærmere om vurderingstemaet ved fratreden	308
c. Hva går retten ut på? Bortfall	311

d. Noen prosessuelle spørsmål	313
10. Sanksjonssystemet	315
a. Utviklingslinjer. Oversikt	315
b. Nærmere om vurderingstemaet ved fratreden	316
c. Erstatning	317
11. Permittering	322
a. Innledning	322
b. Forholdet til oppsigelsesvernet	323
c. Hjemmelsspørsmål	324
d. Lov om lønnsplikt under permittering	325
Litteratur	327
Lover og avtaler m.v.	329
Dommer og kjennelser m.v.	330
Stikkordregister	346